

“Ευφραίνου εν Κυρίω, πόλις Θεσσαλονίκη”

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο μεγάλος ποιητής της Εκκλησίας μας, ο

προφήτης Δαβίδ, σ’ ένα λυρικότατον ψαλμό του έχει ονομάσει μύρο τον εν πνεύματι σύνδεσμο των αδελφών μας, πού έχουν, κάτω απ’ την αγιασμένη σκέπη της Εκκλησίας, κοινούς τους πόθους, τις λαχτάρες, τον πόλεμο με τον δαίμονα τον πολυκέφαλο, τους ακατάπαυστους αγώνες για την προσέγγιση της αγιότητας, για την ένωση με το Θεό. Σήμερα αυτά τα μύρα του Προφητάνακτος, πού χύνονται με πλούσιαν ευωδία στα αδερφωμένα πνευματικά τέκνα της Εκκλησίας, ενισχύονται και δυναμώνουν από μία νέα «μυροθήκη» πού άνοιξε στην ένδοξη και

πολύπαθη πόλη της Θεσσαλονίκης.

Ολόκληρη η πόλη έγινε μια κρήνη και αναβλύζει μυροβόλα νάματα, πού τρέχουν σαν ποτάμια σ' όλη την οικουμένη, να στηρίζουν και να καθαρίζουν απ' τα πάθη και τις αρρώστιες τους πιστούς, και να πνίγουν την ψυχρή ανάσα των απίστων. Αυτή η κρήνη, με τα τερπνά και ιαματικά ορμήματα του μύρου, πού κατακλύζει το πνευματικό σύμπαν της Ορθοδοξίας, είναι ο τάφος του μεγαλομάρτυρος και πολιούχου της Θεσσαλονίκης, του προστάτου κάθε χριστιανού, του αγίου Δημητρίου. Οι άγιοι ανήκουν σ' όλη την Εκκλησία, και κάθε πιστός πού ζητάει τη βοήθεια και μεσιτεία του, προς το Θεό, για κάθε δύσκολη περίσταση, προστρέχει και παρακαλεί με παρρησία τους αγίους, χωρίς να σκέφτεται πού αγίασαν ή πού μαρτύρησαν.

Αλλά εκείνοι, οι οποίοι κατοικούν στον τόπο όπου περπάτησε κ' έζησε και πότισε με το αίμα του ο Άγιος, νιώθουν να 'χουν έναν ιδιαίτερο δεσμό μαζί του. Αυτό συμβαίνει και με την αρχαία πολιτεία με τους πολύτιμους βυζαντινούς θησαυρούς, τη Θεσσαλονίκη. Σε κάθε χωριό και κάθε πολιτεία, όπου υπάρχει εκκλησία αφιερωμένη στο μεγαλομάρτυρα Δημήτριο, γίνονται τελετές και πανηγύρια, με πολλούς ευσεβείς πιστούς, που έρχονται να τιμήσουν τον Άγιο.

Μα στην έμορφη πόλη του αγίου Δημητρίου, πανηγυρίζεται η μνήμη του με την πιο επιβλητική μεγαλοπρέπεια, γιατί είναι η πατρίδα όπου γεννήθηκε κι όπου μαρτύρησε, κι όπου άπειρα θαύματα έκαμε, και την έσωσε τόσες φορές από φανερούς κινδύνους. Μαζεύονται λοιπόν σήμερα στη Θεσσαλονίκη, από τα πέρατα της Ορθοδοξίας ευλαβείς προσκυνηταί, να τιμήσουν τη μνήμη του και ν' αγιαστούν από τα μύρα του αγίου τάφου του τα ιαματικά. Και οι ευσεβείς χριστιανοί της Θεσσαλονίκης, ανηφορίζουν για να πάνε στην μεγαλόπρεπην εκκλησία του αγίου Δημητρίου, για ν' ακούσουν τον εσπερινό ή την Θεία Λειτουργία. Πολύς ο κλήρος, με τα λαμπερά τους άμφια στολισμένοι, και πανηγυρικοί ξεχωριστά οι ευσεβείς καλλίφωνοι ιεροψάλται, με τη γνήσια βυζαντινή μελωδία, πού ψάλλουν στο μεγάλο πανηγύρι του Μεγαλομάρτυρος. Κι όσοι πιστοί δεν μπόρεσαν να πάνε με το σώμα τους εκεί, βρίσκονται «πνεύματι»

μέσα στον ιερό ναό του μυροβλήτου, κι ακούνε το χορό των ιεροψαλτών να ψάλλει το τροπάρι της Λιτής:

Ευφραίνου εν Κυρίω, πόλις Θεσσαλονίκη·

αγάλλου και χόρευε, πίστει λαμπροφορούσα,

Δημήτριον τον πανένδοξον αθλητήν,

Και μάρτυρα της αληθείας,

εν κόλποις κατέχουσα ως θησαυρόν·

απόλαυε των θαυμάτων τας ιάσεις καθορώσα·

και βλέπε καταράσσοντα των βαρβάρων τα θράση,

και ευχαρίστως τω Σωτήρι ανάκραξον· Κύριε, δόξα σοι.

Η μνήμη του αγίου Δημητρίου φαιδρύνει και λαμπρύνει όλη την Εκκλησία του Χριστού. Και με το ευώδες άρωμα του μύρου του μας προσκαλεί να πάμε κοντά του. Να διώξει και να γιατρέψει εκείνος, με το μύρο του, τις βρωμερές πληγές που αφήνει η αμαρτία στην ψυχή και το σώμα μας. Ν' απαλύνει τον πόνο μας και την αδυναμία μας, να στερεώσει την αδύνατη και χλιαρή πίστη μας, να μας δώσει νέες δυνάμεις για τους πνευματικούς αγώνες μας, για να πολεμήσουμε τους εσωτερικούς και εξωτερικούς εχθρούς μας, τους πειρασμούς του σώματος και του

πνεύματος, του κόσμου και του δαίμονος. Η αναστροφή των χριστιανών με τον κόσμο των αγίων είναι η μεγαλύτερη παρηγοριά και ενίσχυση, πού δίνει στα παιδιά της η Ορθοδοξία.

Ο μεγαλομάρτυς άγιος Δημήτριος γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη από γονείς ευσεβείς και πλουσίους, κατά τους χρόνους του Διοκλητιανού και Μαξιμιανού (296). Όταν μεγάλωσε ακολούθησε το στρατιωτικό στάδιο, και η ανδρεία του η μεγάλη και η σπάνια σύνεσή του τον ανέβασαν γρήγορα στα ανώτατα στρατιωτικά αξιώματα. Κι ο βασιλιάς, εκτιμώντας την ανδρεία, τη φρόνηση και τη στρατηγική ικανότητά του, τον διόρισε στρατηγό όλης της περιοχής της Θεσσαλίας, στην οποία ανήκε κ' η Θεσσαλονίκη. Όμως ο στρατηγός Δημήτριος ήτανε χριστιανός, κι ο βασιλιάς ειδωλολάτρης. Κι όταν γυρνώντας ο Μαξιμιανός απ' τους πολέμους στην Θράκη και την Ασία, πέρασε κι απ' τη Θεσσαλονίκη, οι ειδωλολάτρες, που έβλεπαν πόσους ειδωλολάτρες κάθε μέρα έκαμνε χριστιανούς ο άρχοντας Δημήτριος, πήγαν στον αυτοκράτορα και του είπαν, πβς ο στρατηγός του άρχισε να περιφρονεί και να βλασφημεί τα είδωλα και να κηρύχνει κρυφά και φανερά τη θρησκεία του Χριστού. Ο αυτοκράτωρ κάλεσε το Δημήτριο ανήσυχος. Είδε τότε, πως όλα όσα του είπαν είναι αλήθεια. Γιατί μ' όσα κι αν έταξε στο Δημήτριο, εκείνος έμενε σταθερός στην πίστη του Εσταυρωμένου. Ελπίζοντας, πως θ' αλλάξει γνώμη και πίστη, διέταξε να τον κλείσουν σε μια φοβερή και βρωμερή φυλακή, σ' έναν απ' τους υγρούς και λασπώδεις θαλάμους των δημοσίων λουτρών, κοντά στο στάδιο. Κ' ύστερα, ο βασιλιάς, κατά τη συνήθεια της εποχής, διέταξε να γίνουν οι αθλητικοί αγώνες στο στάδιο. Εκεί, ανάμεσα στους αθλητές, ξεχώριζε ένας γίγαντας, ονομαζόμενος Λυαίος, που τον έσερνε κοντά του πάντοτε ο βασιλιάς και τον είχε για καμάρι γιατί με όσους πάλεψε όλους τους είχε νικήσει. Αυτός ο γιγαντόσωμος και χεροδύναμος ειδωλολάτρης ξέσκιζε τις σάρκες των παλαιστών σα να 'τανε αρνάκια. Τον είχαν φοβηθεί οι πάντες και δεν έβγαινε κανείς να τα βάλει μαζί του. Τότε κείνος άρχισε να περπατεί φανταχτερά και να προκαλεί τους χριστιανούς, που έλεγαν πως «παίρνουν δύναμη απ' το Θεό τους», να παλέψουν μαζί του. Την ώρα εκείνη ένα γενναίο παλληκαρόπουλο, με χριστιανική καρδιά και πίστη, τρέχει στο κελλί της φυλακής του Δημητρίου. Του λέγει πως ο Λυαίος σκοτώνει ανθρώπους στο στάδιο, και τον παρακαλεί να τον ευλογήσει και να παρακαλέσει το Θεό να τον δυναμώσει στην πάλη του με το θεριόψυχο Λυαίο. Ο Δημήτριος σφράγισε με το σημείο του σταυρού το μέτωπο του νεαρού Νέστορος και του λέγει: «Και τον Λυαίον νικήσεις και υπέρ Χριστού μαρτυρήσεις!» Η προφητική αυτή φράση του Αγίου επαλήθευσε γρήγορα και απόλυτα. Πήγε ο Νέστωρ στη μέση του σταδίου και είπε, πως θέλει να παλέψει με τον πανύψηλο Λυαίο. Οι ειδωλολάτρες τον κοίταξαν με μια ειρωνεία περιφρονητική. Οι χριστιανοί έκαναν από μέσα τους θερμή προσευχή στο Θεό, να δυναμώσει τον καινούργιο Δαβίδ, για να νικήσει το νέο σκληροτράχηλο Γολιάθ.

Ρίχνει το φτωχικό μανδύα του ο Νέστωρ και φωνάζει προς τον ουρανό: Ο Θεός Δημητρίου, βοήθει μοι!» Όρμησε τότε με θάρρος πάνω στο γίγαντα. Για λίγο, οι αναπνοές των θεατών σταμάτησαν. Κ' ύστερα είδαν όλοι τον ανίκητο ως τώρα Λυαίο, να κείτεται νεκρός μέσα στο στάδιο. Οι ειδωλολάτρες, κυριολεκτικά εφρύαξαν. Και πιο πολύ απ' όλους, ο Μαξιμιανός.

Δίνει εντολή τότε, να βγάλουν το Νέστορα έξω απ' το στάδιο και να τον αποκεφαλίσουν. Κ' έτσι αλήθεψε ο λόγος του αγίου Δημητρίου.

Όμως ο αυτοκράτωρ, απ' τη λύπη του που έχασε το Λυαίο, δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί απ' το θάνατο μόνο του Νέστορος. Ο θυμός του τον έφερε στο Δημήτριο. Και, χωρίς άλλη δίκη ή κρίση, δίνει διαταγή να τον σκοτώσουν μέσα στο κελλί της φυλακής του. Ο Δημήτριος είδε τους στρατιώτες και κατάλαβε το σκοπό τους. Σήκωσε τα χέρια του να προσευχηθεί, και τα κοντάρια τους τον βρήκαν εκεί ακριβώς, όπου λογχίστηκε και το πανάγιο σώμα του Χριστού. Ένας πιστός, που ήτανε κοντά στον τόπο του μαρτυρίου, πήρε το δαχτυλίδι του Αγίου και το μανδύα του, βουτηγμένο στο άγιο αίμα του. (Μ' αυτά ο χριστιανός αυτός, Λούπος ονομαζόμενος, σταύρωνε τους δαιμονισμένους και κάθε λογής αρρώστους και τους έκανε καλά. Τα πολλά θαύματα έφθασαν και στ' αυτιά του βασιλιά και την ίδια μέρα που το 'μαθε, έδωσε διαταγή και θανάτωσαν το μάρτυρα Λούπο). Οι χριστιανοί πήραν το λείψανο του αγίου Δημητρίου και το έθαψαν κρυφά. Αλλά ο Θεός, που θέλησε να δοξάσει τον Άγιο του σ' όλο τον κόσμο, οικονόμησε και έβγαине μύρο απ' το κορμί του τόσο πολύ, που έπαιρναν οι ντόπιοι και οι ξένοι, όσοι έρχονταν να γιατρευτούν και δεν τελείωνε ποτέ! Το έπιναν οι χριστιανοί, κι ό,τι αρρώστια και αν είχανε γιατρεύονταν. Όλοι έτρεχαν στη Θεσσαλονίκη, για να τους κάνει καλά ο άγιος Δημήτριος. Αλλά θα χρειαζόταν ώρες ολόκληρες να ομιλεί κανείς, για ν' αναφέρει τα θαύματα του Αγίου σ' όλο τον κόσμο, και ιδιαίτερα στη Θεσσαλονίκη, την οποία τόσες φορές εγλύτωσε από πείνα, από θανατικό, από αιχμαλωσία κι από άλλα δεινά. Γι' αυτό και τον τιμούν, και στη Θεσσαλονίκη και σ' όλο τον κόσμο, και παίρνουν τ' όνομά του, και του χτίζουν εκκλησίες, και πανηγυρίζουν στη μνήμη του. Φαίνεται, πως όχι μονάχα στην πόλη του, μα και σ' άλλες χώρες υπήρχαν αρχαιότερες εκκλησίες προς τιμήν του αγίου Δημητρίου. Στην Καππαδοκία λ.χ., σ' ένα χωριό, ονομαζόμενο Δρακοντιάνα, ένας γεωργός ξεπέτριζε ένα χωράφι του να το ισιώσει και να το κάμει αλώνι για ν' αλωνίζει.

Βρήκε όμως σωρούς από πέτρες, και σκάβοντας είδε κάτι παμπάλαια θεμέλια, από χρόνια πολλά παραχωμένα μέσα στη γη. Ο γεωργός συνέχισε να σκάβει. Ξαφνικά, βλέπει μπροστά του ένα νέο καβαλάρη και του λέγει: «Γιατί, άνθρωπέ μου, χαλνάς το σπίτι μου, για να το φκιάσεις αλώνι; Αν το κάμεις αυτό θα πάθεις μεγάλο κακό.

Εγώ πού σου μιλώ είμαι ο άγιος Δημήτριος απ' τη Θεσσαλονίκη...». Πήγαν ύστερα όλοι οι χωριανοί κ' έσκαψαν βαθιά, ώσπου βρήκαν τα θεμέλια του ναού. Εκεί μετά έχτισαν καινούργιο ναό και ιστόρησαν τον άγιο Δημήτριο πάνω στο Σταυρό του Χριστού, λέγοντας: «επειδή διά του μαρτυρίου ο Άγιος συνεσταυρώθη με τον Χριστόν, διά τούτο είναι εξωγραφημένος ομού εν μια εικόνι». Γι' αυτό και την εκκλησία αυτή την ονόμασαν «του Αγίου Δημητρίου του Σταυρικού». Και σ' αυτή την εκκλησία ο Άγιος έκαμε πάμπολλα θαύματα, όπως και στη Θεσσαλονίκη.

Το βίο και τα θαύματα του Αγίου, μπορεί κανείς να τα βρει στα εκκλησιαστικά βιβλία, κ' ίσως δεν πρέπει να επεκταθούμε πιο πολύ εμείς εδώ. Εκείνο πού πρέπει κάθε χριστιανός να κάμει σήμερα, είναι να μελετήσει και να διδαχθεί απ' τα μαρτύρια του αγίου Δημητρίου και του αγίου Νέστορος υπομονή και γενναιότητα στις μεγάλες λύπες μας, στις στενοχώριες, στις αρρώστιες, στις περιστάσεις όπου μας πνίγει ο σύγχρονος άδικος και σκληροτράχηλος ειδωλολάτρης, που λατρεύει σαν θεό το χρήμα του και την εξουσία του, την περιουσία του και τις αδυναμίες του. Όταν μας πιέζουν με την κίβδηλη και βαρειά μεγαλοπρέπειά τους οι άνθρωποι του μαμωνά, να βλέπουμε τον μικρό Νέστορα και τον Δαβίδ, και να μην φοβούμεστε τους σύγχρονους Λυαίους και Γολιάθ, όποιοι κι αν είναι. Εμείς να λέμε αυτό πού είπε ο Νέστωρ: «Θεέ Δημητρίου, βοήθει μοι!» Και τότε: είτε είσαι η αδύνατη χήρα, με τ' ανήλικα ορφανά· είτε ο άρρωστος πατέρας, με μια φούχτα απροστάτευτα παιδιά· είτε η γριούλα η έρημη, μέσα σε μια κρύα κάμαρη· είτε ο ροζιασμένος τσοπάνος στο ξεχασμένο μαντρί, που σου στέλνουν μουχλιασμένο ψωμί και μόνο μια φορά τη βδομάδα· είτε ο εργάτης και ο υπάλληλος, που σε εκμεταλλεύεται ο εργοδότης σου και πλουτίζει εκείνος με τον ιδρώτα σου, ενώ εσύ πεινάς και υποφέρεις· είτε είσαι, τέλος, ένας αδύνατος σε γνωριμίες κοινωνικές κ' έχεις ν' αντιμετωπίσεις εχθρούς σατανικά οπλισμένους (ακόμη και κάτω απ' την υποκριτική ευσεβοφροσύνη τους)· όποιος και να 'σαι, γύρισε τα μάτια και τα χέρια σου στον ουρανό και «ο Θεός του Δημητρίου» θα σε βοηθήσει. Όσο κι αν φαίνεται πως ο Θεός ανέχεται καμμιά φορά το άδικο και το στραβό, είναι δίκαιος, και το πληρώνει με τον τρόπο και την ώρα που εκείνος ξέρει. Όσο μεγάλος κι αν είναι ο Λυαίος, αν δεν είναι πάνω του ο φόβος και ο νόμος του Θεού, θα πέσει. Κι όσο μικρός και αν είναι ο Νέστωρ, όταν έχει το Θεό μαζί του θα νικήσει.

Μπορούμε, μάλιστα, να παρακαλούμε και τον άγιο Δημήτριο, να μας λυτρώνει με τις πρεσβείες του προς το Θεό, από τους κινδύνους και τις επιβουλές των φανερών και των αφανών εχθρών μας. Κι ας λέμε αυτό το τροπάρι από τους αίνους του Αγίου: «Δεύρο, μάρτυς Χριστού προς ημάς, σου δεομένους συμπαθούς επισκέψεως». Δηλαδή: «Έλα, μάρτυρα του Χριστού, σ' εμάς πού έχουμε μεγάλη ανάγκη από τη συμπονετικιά σου την επίσκεψη, και γλύτωσέ μας από τις τυραννικές φοβέρες και από τη δεινή μανία της αιρέσεως, που μας κατατρέχει, σαν να 'μαστε σκλάβοι, και περπατούμε γυμνοί δώθε και κείθε, κι αλλάζουμε ολοένα τόπο με τόπο, και πλανιόμαστε σαν τ' αγρίμια στα βουνά και στα σπήλαια. Λυπήσου μας, πανεύφημε και δος μας ανάπαυση, πάψε τη ζάλη και σβύσε την αγανάκτηση πού σηκώθηκε καταπάνω μας, παρακαλώντας τον Θεό, πού δίνει στον κόσμο το μέγα έλεος» (απόδοση: Φ. Κόντογλου).

Τελειώνοντας, ας θυμηθούμε πάλι μ' ευλάβεια το μαρτύριο του μεγαλομάρτυρος Δημητρίου. Σήμερα, βέβαια, δεν μας ζητούν να μαρτυρήσουμε για την πίστη μας, ούτε να τιμωρηθούμε και να παιδευτούμε για τ' όνομα του Χριστού. Όμως, τιμή

των Αγίων είναι και όταν ζει κανείς όπως θέλει ο Θεός και οι Άγιοι. «Τον δε καιρόν ετούτον, λέγει ένας παλαιός συγγραφέας της Εκκλησίας μας, επειδή κανείς δεν είναι να μας βιάζη εις την πίστιν μας, μηδέ ανάγκην έχομεν να μαρτυρήσωμεν, τόσο μόνον θέλει ο Θεός από ημάς, ότι καθώς είναι η χριστιανική τάξις, έτzi να περιπατούμεν καθώς αρέσκει τον Χριστόν, έτzi να περνούμεν· όχι με πολυποσίαις και πολυφαγίαις, όχι με χορούς και παιγνίδια, όχι με συκοφαντίαις και καταδοσίαις, όχι με πορνείαις και ασωτείαις, όχι με φόνους και μοιχείαις και έχθραις, και με άλλα δαιμονικά έργα· αλλά με σωφροσύνην και παρθενίαν, με αγάπην και ομόνοιαν, με νηστείαν και εγκράτειαν, και με όσα χαίρεται ο Θεός και οι Άγιοι· διότι, ει μεν πολιτευώμεσθην καθώς ορίζει ο Χριστός, έχομεν και μισθόν από τους Αγίους, διά τας εορτάς μας και τας πανηγύρεις· ει δε περνούμεν την ζωήν μας, κάμνοντας όσα αποστρέφεται ο Θεός και μισούν οι Άγιοι, μόνον όσον κοπιάζομεν και μοχθούμεν. Διά τούτο, ας ποιούμεν καθώς είναι της χριστιανικής τάξεως, ίνα και ο Θεός ευφραίνεται εις τα έργα μας, και οι Άγιοι χαίρωνται εις τας εορτάς μας». Μ' αυτό τον τρόπο λατρεύεται ο Θεός, τιμούνται οι Άγιοί του και προάγονται πνευματικά τα τέκνα της Εκκλησίας.

πηγή: Π.Β. Πάσχου, Έρως Ορθοδοξίας, Έκδοσις Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος, Αθήναι 1987